

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 463/2011-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť R. N., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. V. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Špecializovaného trestného súdu v Pezinku sp. zn. PK-1T/14/2007 z 8. júna 2011 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 19/2011 z 29. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. N. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. augusta 2011 doručená sťažnosť R. N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“), základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) sp. zn. PK-1T/14/2007 z 8. júna 2011 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tost 19/2011 z 29. júna 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenia špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že «Uznesením senátu ŠTS v Pezinku, sp. zn. PK-1T/14/2007 zo dňa 08. 06. 2011 bolo rozhodnuté, že sa v zmysle ustanovenia § 76a Trestného poriadku predlžuje celková lehota trvania mojej väzby do 10. 01. 2012. Moja väzba bola napádaným uznesením predĺžená nad bežný zákonný rámec štyroch rokov, teda senát ŠTS v Pezinku mi alibisticky a nedôvodne predĺžil lehotu väzby na 4 a pol roka do 10. 01. 2012.

Do tzv. opätovnej väzby som bol vzatý Uznesením senátu ŠTS zo dňa 04. 01. 2011, sp. zn. PK-1T/14/2007 pre údajnú existenciu dôvodu podľa ustanovenia § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku. Teda senát ŠTS ma vzal účelovo do väzby ihneď potom, čo som prepustený dňa 04. 01. 2011 z väzby v inej trestnej veci P., ČVS: PPZ - 73/BOK-V-2009. Teda som momentálne vo väzbe opakovane a pre totožnú vec. Zásadne som namietal, že pokiaľ ŠTS predĺžil lehotu väzby na 4,5 roka do 10. 01. 2012, neboli splnené obligatórne, teda zákonné podmienky na predĺženie väzby obsiahnuté v ustanovení § 76a Trestného poriadku. Preto som s rozhodnutím senátu ŠTS v Pezinku nesúhlasil a podal som proti nemu v zákonnej lehote prostredníctvom zvolenej advokátky JUDr. K. D. sťažnosť... Rozhodnutím senátu ŠTS boli navyše flagrantne porušené moje práva na obhajobu, ako aj ústavné právo na osobnú slobodu. Sťažnosť podali v mojom mene okrem zvolenej obhajkyne aj ustanovený obhajca a aj náhradný obhajca, ktorý mi boli ŠTS ustanovení v rozpore so zákonom. Preto som namietal viacero porušení zákona a v sťažnosti som ďalej uviedol aj iné skutočnosti, na základe ktorých bolo možné objektívne posúdiť predlžovanie mojej väzby ako nezákonné.

O predĺžení mojej väzby rozhodol pre mňa nepochopiteľne senát ŠTS na hlavnom pojednávaní dňa 08. 06. 2011 za účasti verejnosti a nie na neverejnom zasadnutí ako to vyplýva z ustanovení z Trestného poriadku. Už len nedodržanie zákonného postupu senátom

špecializovaného trestného súdu sama o sebe spôsobuje nezákonnosť napádaného rozhodnutia...

Dôvodová správa k zákonu č. 97/2009 Z. z., ktorým bol novelizovaný Trestný poriadok a ktorým bola predĺžená maximálna lehota väzby na 5 rokov hovorí, že „o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní rozhodne senát (vždy pôjde o rozhodovanie senátu podľa § 237 ods. 3 písm. c/) na neverejnom zasadnutí za účasti procesných strán podľa 302 ods. 2, keďže zákonom nie je nariadená procesná forma verejného zasadnutia (§ 291)...“.

Väzba predstavuje významný zásah do osobnej slobody jednotlivca ako jedného zo základov demokratickej spoločnosti a hľadá na ňu ako na výnimočné opatrenie... Väzba preto nemôže nahrádzať samotný trest a preto plní len preventívny charakter. V mojom prípade jednoznačne plní represívny charakter...

Vo väzbe v predmetnej veci, ktorá je v súčasnosti vedená na ŠTS v Pezinku pod sp. zn. PK-IT/14/2007 som bol od 28. 04. 2005 - 22. 10. 2008 a od 04. 01. 2011 do súčasnosti. Dňa 10. júla 2011 bola naplnená 48 mesačná (štvorročná) lehota väzby len v tejto konkrétnej veci.

Dal som však do pozornosti odvolaciemu súdu aj tú skutočnosť, že som bol vo väzbe aj od 29. 03. 2009 do 30. 10. 2009, kedy som bol krivo obvinený Ú. vo veci údajnej prípravy úkladnej vraždy vedenej pod ČVS: PPZ - 10/BOK-V-2009, pričom špeciálny prokurátor vec sám zastavil, z dôvodu, že sa skutok nestal. A vo väzbe som bol aj v trestnej veci Ú., ČVS: PPZ - 73/BOK-V-2009, kedy som bol tento krát účelovo obvinený pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania zo zbraňami. Väzba v tejto veci trvala od 04. 02. 2010 do 04. 01. 2011, kedy som bol súdom v OS v Nitre v spojení s rozhodnutím KS v Nitre prepustený, no vzápätí som bol pre tú istú trestnú vec vzatý dňa 04. 01. 2011 do väzby ŠTS, ktorá aj v súčasnosti trvá...

Okrem celkovej väzby 48 mesiacov, ktorej lehota bola naplnená dňa 10. 07. 2011, som vo vyššie uvedených veciach bol vo väzbe fakticky k „dispozícii“ ďalších 18 mesiacov Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku aj v trestnom konaní pod sp. zn. PK-IT/14/2007, a to v dôsledku obmedzenia mojej osobnej slobody väzbou, ktorú som vykonával v trestných veciach vedených na Ú., ČVS: PPZ - 10/BOK-V-2009 a Ú., ČVS: PPZ - 73/BOK-V-2009...

Vo veci vedenej na ESLP Kemmache vs. Francúzsko (rozsudok z 27. 11. 1991) súd uviedol, že ak je obvinený vo väzbe počas dvoch alebo viacerých samostatných období, tieto je pre posúdenie primeranosti trvania väzby podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru potrebné kumulovať. Pre posúdenie primeranosti trvania väzby podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru ESLP rovnako postupoval aj vo veci Kuc vs. Poľsko, keď kumuloval trvanie väzobného stíhania sťažovateľa v dvoch rozdielnych trestných konaniach (rozsudok z 19. 12. 2006).

Senát ŠTS v Pezinku odôvodňoval napádané uznesenie obtiažnosťou veci, ktorú videl v rozsahu trestného spisu, v počte obžalovaných, v počte spáchaných skutkov a v komplikovanosti právneho posúdenia.

Podľa ustanovenia § 76a Trestného poriadku „ak sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie, ktoré nebolo možné pre obtiažnosť veci alebo z. iných závažných dôvodov skončiť do uplynutia celkovej lehoty väzby v trestnom konaní a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní na nevyhnutnú dobu, a to aj opakovane. Celková lehota väzby v trestnom konaní spolu s jej predĺžením podľa predchádzajúcej vety však nesmie presiahnuť šesťdesiat mesiacov.“

Na naplnenie vyššie citovaného ustanovenia, teda na predĺženie väzby nad zákonnú rámcovú dobu 48 mesiacov, je potrebné naplniť dve obligatórne podmienky. V mojom prípade však neboli naplnené zákonné dôvody na predĺženie väzby do 10. 01. 2012.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti resp. obtiažnosti prípadu je nutné konštatovať, že stav trestnej veci opísaný v uznesení ŠTS je účelovo nafúknutý. Všeobecné súdy prejednávali v minulosti aj oveľa komplikovanejšie prípady, s viacerými obžalovanými a v rozumnejšej dobe. Ani po skutkovej stránke nejde až o tak zložitú vec, ktorá by mohla ospravedlniť dĺžku doterajšieho konania a väzby. Je potrebné uviesť, že vec sa dostala do stavu dôkaznej núdze a pokiaľ je moje väzobné stíhanie umelo naťahované, takýmto spôsobom senát ŠTS supluje prácu prokurátora. Právne posúdenie veci je od počiatku v obžalobe jasne formulované a súd sa s tým rovnako rýchlo vysporiadal, keď obžalovaných na začiatku upozornil na možnosť prísnejšej kvalifikácie konania. Preto aj argument o komplikovanosti právneho posúdenia veci je v napádanom uznesení zo strany ŠTS predkladaný v uznesení účelovo.

Na porovnanie som uviedol, že ESLP vo veci Ilijkov vs. Bulharsko z 26. 07. 2001, kde bol sťažovateľ stíhaný za sériu ozbrojených lúpeží spáchaných organizovanou skupinou, a následne bol obžalovaný v 20 bodoch obžaloby, pričom obžaloba zahŕňala 120 obvinení proti 19 osobám, ktoré boli vo väzbe a spis pozostával zo 114 zväzkov, vyslovil porušenie čl. 5 ods. 3 Dohovoru tým, že sťažovateľ bol vo väzbe takmer 4 roky a 1 mesiac...

Namietal som zároveň aj tú skutočnosť, že u mňa nikdy nebola relevantne a fakticky naplnená druhá podmienka predĺženia väzby podľa ustanovenia § 76a Trestného poriadku, a to že „prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania“.

Nikdy som nebol skutočnou prekážkou plynulosti konania, preto účelová argumentácia STS z napádaného uznesenia je neobhájiteľná. Vždy som mal prehľad o priebehu konania po podaní obžaloby na ŠTS aj vďaka mojej aktívnej účasti a nikdy som nebol prekážkou konania. Pokiaľ som bol vo väzbe zúčastňoval som sa HP osobne príp. som dával súhlas na vykonanie HP v mojej neprítomnosti. To sa nezmenilo ani po mojom prepustení z väzby na slobodu dňa 22. 10. 2008. Je pravdou, že som nedal súhlas na vykonanie pojednávania v mojej neprítomnosti a ani som sa nedostavil na pojednávanie v dňoch 03. 11. 2008, 18. 12. 2008 a 26. 01. 2009. No príčinou bola moja skutočná práceneschopnosť pre môj neblahý zdravotný stav, pod ktorý sa podpísala výhradne niekoľkoročná väzba. Ihneď po prepustení z väzby som sa podrobil operačnému zákroku a následne som musel podstúpiť rehabilitáciu vo V. V tom čase som nemal kontakt s obhajcom a to bol aj dôvod, prečo som nedal súhlas na vykonanie pojednávania v mojej neprítomnosti. Teda tvrdenie o tom, že by v prípade môjho prepustenia na slobodu, čo i len hrozilo, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, bolo nepravdivé a neudržateľné...

Ďalším prejavom flagrantného porušenia mojich práv, bolo nerešpektovanie a pošliapanie môjho práva na obhajobu pri rozhodovaní o predĺžení lehoty väzby dňa 08. 06. 2011. Mojou obhajkyňou v konaní v trestnej veci vedenej na ŠTS v Pezinku pod sp. zn. PK-1T/14/2007 je na základe plnomocenstva JUDr. K. D. Je pravdou, že v určitom období mala pozastavený výkon advokácie (plná moc je súčasťou súdneho spisu a pre dočasné pozastavenie činnosti advokácie sama o sebe nezaniká, len sa v čase pozastavenia výkonu nevykonáva), ale odo dňa 25. 03. 2011 jej bol Slovenskou advokátskou komorou obnovený

výkon advokácie, pričom toto obnovenie výkonu advokácie JUDr. K. D. oznámila senátu ŠTS podaním zo dňa 04. 05. 2011 (viď č. l. 15068). Túto skutočnosť si nechal preveriť na Slovenskej advokátskej komore predseda senátu JUDr. K. prípisom zo dňa 11. 05. 2011 (viď č. l. 15104), pričom v odpovedi kancelárie SAK zo dňa 26. 05. 2011, boli tieto skutočnosti potvrdené.

Teda predseda senátu JUDr. K. napriek vedomosti, že JUDr. K. D. je mojou zvolenou obhajkyňou, ju na hlavné pojednávanie, ktoré sa konalo dňa 08. 06. 2011 a na ktorom rozhodol o výnimočnom predĺžení mojej väzby do 10. 01. 2012, vôbec nevolal, a ani ju neinformoval žiadnou cestou o tom, že sa bude konať toto hlavné pojednávanie. Takýmto konaním bolo flagrantne porušené moje právo na obhajobu, keďže prítomnosť zvoleného obhajcu úmyselne predseda senátu nezabezpečil, ani sa o to vôbec nepokúsil, a to napriek tomu, že disponoval informáciou o tom, že JUDr. D. vykonáva činnosť advokátky. Rovnako mi nie je známe, prečo senát ŠTS riadne nedoručoval uznesenie aj mojej obhajkyňi.

Mne súdom ustanovený advokát JUDr. K. nemal byť ako obhajca senátom vôbec na hlavné pojednávanie pripustený, keďže platí, že pokiaľ má obžalovaný zvoleného obhajcu, tak súd ustanoveného obhajcu ihneď zruší (JUDr. K. bol a mohol byť ustanovený len ako obhajca ex offio a len počas doby pozastavenia výkonu advokácie u JUDr. D.)...

Materiálnym obsahom práva obvineného na obhajobu a jeho súčasťou je aj právo obhajovať sa prostredníctvom obhajcu, pričom na uplatnenie tohto práva mu musí byť poskytnutá reálna možnosť. V súlade s požiadavkou, že pomoc právneho zástupcu musí byť účinná, ide o porušenie článku 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru, keď súd rozhodol o predĺžení mojej väzby na prejednaní, na ktorom nebol prítomný môj zvolený advokát, ktorého súd úmyselne neinformoval o dátume konania (pod. viď rozhodnutie ESELP Alimena vs. Taliansko)...

Namietal som aj predtým rozhodnutie senátu ŠTS, ktorým rozhodol o mojej tzv. opakovanej väzbe dňa 04. 01. 2011 v zmysle ustanovenia § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku a považoval som ho toto rozhodnutie senátu ŠTS, vzhľadom na už vykonanú väzbu, za neopodstatnené a nedôvodné...

Duplicita môjho väzobného stíhania nemá nič spoločné s právom na spravodlivé konanie a jednoznačne mi dáva za pravdu, že senát ŠTS účelovo a alibisticky rozhoduje o

predlžovaní mojej väzby, keďže sa obáva, že by nezvládol mediálny tlak na sudcov, ktorý by asi bol vyvolaný mojim zákonným prepustením.

Keďže vyššie uvedené argumenty som považoval za nanajvyš relevantné a dôvodné, očakával som, že NS SR na základe mojej sťažnosti napádané uznesenie senátu ŠTS zruší a mňa z väzby prepustí. Na moje prekvapenie Najvyšší súd ... uznesením pod sp. zn. 6 Tost 19/2011 zo dňa 29. 06. 2011 moju žiadosť zamietol, keďže sa de facto stotožnil s obsahom napádaného uznesenia.

Zarážajúce na rozhodnutí NS SR je však tá skutočnosť, že sa najvyšší súd mojimi zásadnými argumentami uvedenými v odôvodnení sťažnosti, ktorá bola podaná prostredníctvom zvolenej obhajkyne JUDr. K. D., ani vôbec nezaoberal, nakoľko podľa názoru NS SR sa moje zastupovanie ňou vo veci špecializovaného trestného súdu v Pezinku, sp. zn. PK-1T/14/2007 skončilo; keď bol JUDr. K. D. pozastavený výkon advokácie Predsedníctvom SAK, po jej vzatí do väzby.

Nerozumiem argumentom najvyššieho súdu, lebo zákonné ustanovenia ohľadom zastupovania na základe plnej moci sú jednoznačné.».

Sťažovateľ na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:
„1. Základné právo R. N. na spravodlivé konanie podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... bolo porušené postupom, zásahmi a rozhodnutím Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, sp. zn. PK-1T/14/2007 zo dňa 08. 06. 2011 a Najvyššieho súdu... sp. zn. 6 Tost 19/2011 zo dňa 29. 06. 2011.

2. Základné právo R. N. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a ods. 5 Ústavy... bolo porušené postupom, zásahmi a rozhodnutím Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, sp. zn. PK-1T/14/2007 zo dňa 08. 06. 2011 a Najvyššieho súdu... sp. zn. 6 Tost 19/2011 zo dňa 29.06.2011.

3. Základné právo R. N. na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy... čl. 40 ods. 3 Listiny... a v článku 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru, bolo porušené postupom, zásahmi a rozhodnutím Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, sp. zn. PK-1T/14/2007 zo dňa 08. 06. 2011 a Najvyššieho súdu ..., sp. zn. 6 Tost 19/2011 zo dňa 29. 06. 2011.

4. Uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, sp. zn. PK-1T/14/2007 zo dňa 08. 06. 2011 a Najvyššieho súdu... sp. zn. 6 Tost 19/2011 zo dňa 29. 06. 2011 zrušuje a

Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku prikazuje sa aby prepustil R. N. neodkladne z väzby na slobodu.

5. Sťažovateľovi R. N. priznáva primerané zadosťučinenie v celkovej výške 6.000,- €, ktoré je mu povinný Špecializovaný trestný súd v Pezinku vyplatiť vo výške 3.000,- € a Najvyšší súd... vo výške 3.000,- € do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Špecializovaný trestný súd v Pezinku je povinný uhradiť sťažovateľovi R. N. trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu JUDr. V. K. do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením špecializovaného trestného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1T/14/2007.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého postupu tohto súdu, pretože na základe podanej sťažnosti jeho preskúmanie patrilo do právomoci najvyššieho súdu. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti uzneseniu prvostupňového súdu sp. zn. PK-1T/14/2007 z 8. júna 2011 podal riadny opravný prostriedok - sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tost 19/2011 z 29. júna 2011.

Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ sa mohol domôcť ochrany svojich práv podaním sťažnosti proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu, o ktorej bol oprávnený a povinný rozhodnúť najvyšší súd (v konečnom dôsledku sa tak aj stalo). Ústavný súd nemôže preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa, proti ktorému bolo možné podať sťažnosť, a keďže pred právomocou ústavného súdu tu existoval iný súd (najvyšší súd), ktorý bol v prvom rade povinný zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 74/07).

2. Sťažovateľ tiež namietal porušenie svojho práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 40 ods. 3 listiny postupom a uzneseniami špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu.

Ústavný súd k tomu poznamenáva, že podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu [písm. c)].

Ak teda sťažovateľ tvrdí, že v trestnom konaní ho nezastupovala ním zvolená advokátka [čím malo alebo mohlo dôjsť k zásahu do jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 40 ods. 3 listiny], mal ešte možnosť podať pred podaním sťažnosti ústavnému súdu dovolanie podľa citovaného ustanovenia Trestného poriadku, pretože v okolnostiach daného prípadu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok možno považovať za účinný opravný prostriedok nápravy podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (obdobne napr. II. ÚS 454/08, IV. ÚS 22/09).

Zo sťažnosti a z jej príloh však nevyplýva, že by túto zákonnú možnosť sťažovateľ medzitým využil.

Vzhľadom na to ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť v tejto časti odmietol pre jej neprípustnosť bez toho, aby sa zaoberal aj konkrétnymi námietkami sťažovateľa.

3. Sťažovateľ v sťažnosti napokon namietal nezákonnosť rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 19/2011 z 29. júna 2011, ktorým potvrdil rozhodnutie špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-1T/14/2007 z 8. júna 2011 o predĺžení väzby do 10. januára 2012.

Porušenie svojho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy videl sťažovateľ najmä v tom, že neboli splnené žiadne zákonné dôvody na predĺženie jeho väzby do 12. januára 2012 podľa § 76a Trestného poriadku, ale aj v tom, že v jeho prípade nebola dodržaná

zákonná lehota trvania jeho väzby, pretože tá uplynula už 10. júla 2011. V tejto súvislosti uvádza, že sa nachádzal vo väzbe aj pre iné trestné skutky - od 20. marca 2009 do 30. októbra 2009 vo veci údajnej prípravy úkladnej vraždy a od 4. februára 2010 do 4. januára 2011 vo veci nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, čo činí spolu 18 mesiacov, a najvyšší súd mu nedal odpoveď na jeho argumenty, keď posudzoval existenciu dôvodov zakladajúcich opätovnú väzbu sťažovateľa.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov, ale je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo všeobecnosti platí, že ústavný súd je zdržanlivý, pokiaľ ide o zásahy do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu všeobecného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov (vrátane Trestného poriadku) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 333/2011).

Z citovaného čl. 127 ústavy tiež vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci

všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Právo na osobnú slobodu garantované tak ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii ľudských základných práv a slobôd popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02). Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07), ako aj s čl. 5 dohovoru.

Článok 5 ods. 4 dohovoru zaručuje osobám pozbaveným slobody právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody. Samotné konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby) musí mať charakter súdneho konania, ktoré okrem inštitucionálnych záruk nezávislosti a nestrannosti orgánu rozhodujúceho vo veci musí poskytovať garancie procesnej povahy primerané povahe pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby v konkrétnom prípade [napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Assenov a iní c. Bulharsko z 28. októbra 1998, rozsudok ESLP vo veci Wloch c. Poľsko z 19. októbra 2000]. Tieto záruky nemusia byť vždy nevyhnutne rovnaké ako procesné garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajúceho sa rozhodovania vo veci samej (o oprávnenosti trestného obvinenia proti dotknutej osobe). V každom prípade však musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, čo v prípade sťažovateľa bolo aj dodržané.

Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok dohovoru sa zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava

obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (napr. II. ÚS 15/05). Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax ESLP, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok ESLP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 atď.).

V súvislosti so sťažovateľom namietaným porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd ešte pripomína, že uvedený článok dohovoru sa spravidla vzťahuje na konanie vo veci samej, teda v danom prípade *ratione materiae* do obsahu tohto článku dohovoru sťažovateľom namietané skutočnosti nespádajú.

Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (m. m. III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Na tento účel patrí všeobecnému súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

Vychádzajúc z týchto základných princípov ústavný súd posúdil sťažnosť sťažovateľa a vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a k označeným právam podľa ústavy a dohovoru, porušenie ktorých namietal, konštatuje, že táto je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade ide o väzobný súd rozhodujúci v trestnom konaní) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok

vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, I. ÚS 333/2011).

Ústavný súd zistil, že uznesením špecializovaného trestného súdu z 8. júna 2011 sp. zn. PK-1T 14/2007 bola podľa § 76a Trestného poriadku predĺžená lehota trvania väzby sťažovateľa do 10. januára 2012.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ (jeho matka) prostredníctvom obhajcov sťažnosť, v ktorej namietal, že *„nebol vopred upozornený, že sa bude o väzbe rozhodovať na hlavnom pojednávaní, stíhanie za ďalšie skutky je účelové, nie sú splnené podmienky na predĺženie lehoty väzby, keďže doterajšie pojednávania nemaril a neboli ani splnené podmienky na jeho opätovné vzatie do väzby“*.

Najvyšší súd o jeho sťažnosti rozhodol 29. júna 2011 na hlavnom pojednávaní tak, že ju zamietol. V rozhodnutí okrem iného uviedol, že na špecializovanom trestnom súde sa proti sťažovateľovi a spol. vedie trestné stíhanie pre viaceré trestné činy *„medzi nimi i za trestné činy vraždy a pri kvalifikácii jedného z nich podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. i/ Tr. zák., účinného do 31. decembra 2005, možno mu zaň uložiť výnimočný trest, ktorým sa podľa § 29 ods. 1 Tr. zák., účinného do 31. decembra 2005, rozumie jednak trest odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov, jednak trest odňatia slobody na doživotie. Čin najprísnejšie trestný je potom rozhodujúci pre určenie maximálnej lehoty väzby podľa § 76 ods. 6 Tr. por. a eventuálne i § 76a Tr. por.“* (tieto sú podrobne uvedené v obžalobe prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 27. apríla 2007 sp. zn. VII/2 Gv 49/05).

Z rozhodnutia najvyššieho súdu tiež vyplýva, že sťažovateľ bol v predmetnej trestnej veci vo väzbe od 28. apríla 2005 až do 22. októbra 2008, keď bol z väzby prepustený.

Po prepustení sa však dopustil ďalšej trestnej činnosti a následne bol vzatý do väzby znovu podľa § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku od 4. januára 2011, pričom zákonná lehota mu mala uplynúť 10. júla 2011. Najvyšší súd konštatoval, že *„Prvostupňový súd dodržal pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania väzby všetky zákonné lehoty a vec aj včas predložil odvolaciemu súdu...“*.

Právomoc najvyššieho súdu v danej veci predĺžiť väzbu sťažovateľa mala zákonnú oporu v § 76a Trestného poriadku, v zmysle ktorého ak sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie, ktoré nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov skončiť do uplynutia celkovej lehoty väzby v trestnom konaní a prepustením obvineného na slobodu, hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní na nevyhnutnú dobu, a to aj opakovane. Celková lehota väzby v trestnom konaní spolu s jej predĺžením podľa predchádzajúcej vety však nesmie presiahnuť šesťdesiat mesiacov.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia jasne a presvedčivo odôvodnil danosť väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku aj v štádiu odvolacieho súdneho konania. Rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k predĺženiu lehoty trvania väzby sťažovateľa nad rámec zákonného limitu a aj napriek tomu, že najvyšší súd sa iba všeobecne venoval obťažnosti uvedenej trestnej veci z hľadiska jej vplyvu na dĺžku trestného konania, ešte stále ide o ústavne akceptovateľné odôvodnenie uznesenia, pretože jeho rozhodnutie vychádzalo aj z odôvodnenia uznesenia špecializovaného trestného súdu z 8. júna 2011, ktorý *„Obťažnosť vecí... vidí v rozsahu trestného spisu (vyše 15000 strán), v počte obžalovaných (16), v počte spáchaných skutkov (20) a komplikovanosti právneho posúdenia (veľký počet trestných činov páchaných v rozsahu piatich rokov s rôznou účinnosťou ustanovení Trestného zákona).“*

Najvyšší súd tiež v rozhodnutí uviedol, že „*Materiálnymi i formálnymi podmienkami opätovnej väzby obžalovaného sa podrobnejšie vysporiadal tunajší súd v dôvodoch citovaného uznesenia z 3. februára 2011, sp. zn. 5 Tost 4/2011 a v uznesení z 22. marca 2011, sp. zn. 4 Tost 7/2011, na ktoré odvolací súd poukazuje...*“, a reagoval aj na ďalšie sťažnostné námietky sťažovateľa, keď uviedol, že „*súd mal povinnosť umožniť sa obžalovanému pred rozhodnutím vyjadriť, čo mu umožnené bolo. Nemal povinnosť ho vopred informovať o tom, že o väzbe bude rozhodovať na hlavnom pojednávaní, podobne ako obžalovaný nemusí (pri zachovaní tzv. rovnosti zbraní) informovať vopred prokurátora, keď mieni na pojednávaní požiadať o prepustenie z väzby na slobodu...*“ a keďže „*existuje dôvodná obava, že prípadným prepustením obžalovaného na slobodu by došlo prinajmenšom k podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania...*“, najvyšší súd sťažnosti sťažovateľa a jeho matky nevyhovел a ako nedôvodnú ju zamietol.

Ústavný súd k tomu uvádza, že v odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd hoci stručným, ale zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré sťažnosť sťažovateľa zamietol. Po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (v spojení s uznesením špecializovaného trestného súdu) v kontexte argumentov sťažovateľa ústavný súd zastáva názor, že vzhľadom na štádium trestného konania, jeho povahu a dôvody, na ktorých najvyšší súd založil opodstatnenosť dôvodov väzby podľa § 71 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku, a všetkých okolností danej trestnej veci možno jeho rozhodnutie považovať za legitímne. Najvyšší súd na námietky sťažovateľa v sťažnosti proti uzneseniu o predĺžení väzby odpovedal dostatočne, a preto aj ústavný súd toto uznesenie považuje za vyhovujúce požiadavkám zákonnosti väzby a ako také aj za ústavne akceptovateľné.

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a námietok sťažovateľa možno teda urobiť záver, že uznesenie sp. zn. 6 Tost 19/2011 z 29. júna 2011 nemohlo porušiť základné práva sťažovateľa, tak ako to uvádza vo svojej sťažnosti, a že účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v uvedenej veci sú zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami podľa čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa týkajúcu sa údajnej nezákonnosti jeho

väzby rozhodnutím najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne napr. III. ÚS 346/08 a II. ÚS 372/08).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2011